

Datum

2025-03-11

Adress

Diarienummer

GYVF-2025-895

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss från
Utbildningsdepartementet - På språklig grund (SOU
2025:9)
STK-3025-382**

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på remiss från Utbildningsdepartementet – ”På språklig grund” (SOU 2025:9). Regeringen beslutade den 14 december 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över ämnet svenska som andraspråk och modersmålsundervisning. Utredningens uppdrag har bestått av två delar.

I den första delen har utredningen haft i uppdrag att se över ämnet svenska som andraspråk i syfte att ämnet bättre ska möta behoven både hos elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket och hos elever som kommit längre i sin andraspråksutveckling. I den andra delen har uppdraget varit att analysera om, och i så fall hur, deltagande i modersmålsundervisning påverkar elevers integration, studieresultat och kunskapsutveckling i svenska språket.

Nämnden påpekar att utredningen presenterar väl genomtänkta och tydliga förslag. Bakgrunden till förslagen beskrivs utförligt och nämnden ställer sig bakom förslagen i stort. Det är viktigt att ett tydligt stödmaterial kring förslagen tas fram nationellt och att resurser tillförs till kompetensutveckling av berörd personal, exempelvis av rektorer, lärare, studie- och yrkesvägledare och administratörer.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Nämnden menar att utredningen presenterar väl genomtänkta och tydliga förslag. Bakgrunden till förslagen beskrivs utförligt och nämnden ställer sig bakom förslagen i stort.

Rektorer som har ansvar för de elever som utgör målgruppen för grundläggande svenska som andraspråk behöver implementera de nya kursplanerna, säkerställa att adekvat kompetens finns inom organisationen, ge lärarna tid att sätta sig in i de nya

kursplanerna samt skapa förutsättningar för kollegialt lärande. Dessutom behöver måluppfyllelsen följas upp som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn behöver också organisera undervisningen för elever som bedöms ha behov av grundläggande svenska som andraspråk och säkerställa att organisationen är gynnsam för varje enskild elevs språk- och kunskapsutveckling. Vidare bör rektorn skapa förutsättningar för samverkan mellan lärare när det gäller bedömning av elevers kunskapsutveckling. Nämnden lyfter fram att för detta arbete kommer rektor att behöva resurser i form av administrativt och pedagogiskt stöd.

Lärare i svenska som andraspråk i olika skolformer kommer att behöva planera och genomföra undervisningen utifrån en ny kursplan för grundläggande svenska som andraspråk. Undervisande lärare behöver kontinuerligt följa upp elevens andraspråksutveckling och återkommande göra en bedömning av elevens behov av grundläggande svenska som andraspråk. Bedömningen ska enligt utredningens förslag göras med hjälp av ett nationellt kartläggningmaterial och med denna bedömning som grund ska rektorn fatta beslut om en elevs övergång till kursplanen för svenska som andraspråk. Nämnden lyfter här fram att det är viktigt att relevant stödmaterial tas fram även för annan personal som ska vägleda eleverna rätt inom de icke obligatoriska skolformerna.

Vidare förväntas utredningens kursplaner för grundläggande svenska som andraspråk, om sådana införs, att påverka huvudmännens arbete med att planera och organisera nyanländas utbildning inom gymnasieskolans introduktionsprogram. Rektorn behöver också säkerställa att undervisningen av nyanlända elever organiseras på ett sätt som är gynnsam för varje enskild elevs språk- och kunskapsutveckling. Nämnden lyfter fram att rektor och annan relevant personal behöver stöd och kompetensutveckling i detta arbete.

För elever som följer kursplanen för grundläggande svenska som andraspråk inom gymnasieskolans introduktionsprogram ska det inte finnas någon tidsgräns, till skillnad från i de obligatoriska skolformerna. Utredningen har bedömt att för dessa elever är en tidsgräns inte ändamålsenlig och en sådan harmonierar inte heller med regleringarna avseende introduktionsprogrammen i övrigt. Nämnden betonar vikten av att en elev inte följer kursplanen för grundläggande svenska som andraspråk längre än nödvändigt. Så snart eleven uppnått de kunskaper som denna kursplan syftar till att ge bör eleven i stället följa kursplanen för svenska som andraspråk, så att eleven snabbare kommer vidare i sin språkliga utveckling och kan gå vidare i utbildningssystemet.

Utredningen har övervägt att betyg ska sättas i grundläggande svenska som andraspråk med utgångspunkt i betygsriterier som utformats särskilt för grundläggande svenska som andraspråk. Utredningen bedömer dock att betyg i grundläggande svenska som andraspråk inte skulle vara ändamålsenligt för målgruppen, eftersom betyg ger begränsad information om elevens andraspråksutveckling och därmed inte tjänar något tydligt syfte. Dessutom kan ett sådant betyg inte ge behörighet eller användas för urval till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utredningen menar dock att elever inte sällan efterfrågar den tydliga bekräftelse på uppnådda kunskaper som ett godkänt betyg innebär. Utredningen argumenterar vidare att sådan bekräftelse är angelägen men den

bör kunna ges på annat sätt. Nämnden delar denna åsikt, och menar att ett tydligt stödmaterial kring detta måste utarbetas nationellt.

Inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå finns ämnena svenska som andraspråk dels som hela nationella kurser, dels som fyra nationella delkurser. Det är rektorn som beslutar om de nationella delkurserna ska användas. Inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå finns svenska som andraspråk som nationella kurser. Rektorn har möjlighet att fatta beslut om att inrätta delkurser. Utredningen föreslår att bestämmelserna ska ändras så att det framgår att endast ett av ämnena svenska och svenska som andraspråk kan ingå i examens- eller studiebeviset eller i gymnasiebeviset avseende anpassad gymnasieskola. Vidare föreslår utredningen ändringar i förordningen om vuxenutbildning så att det framgår att endast ett av ämnena svenska och svenska som andraspråk kan ingå. En viktig skillnad mellan de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan är att det inom gymnasieskolan är eleven själv som väljer svenskämne. Det är alltså inte rektorn som beslutar om en elevs undervisning i svenska som andraspråk eller om hur länge en elev kan läsa ämnet. Nämnden lyfter fram att detta kommer att kräva ökade vägledningsresurser.

Utredningens förslag om tydliggörande av hur betyg i svenska och svenska som andraspråk kan ingå i en elevs examen eller studiebevis, eller gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola, kommer att påverka huvudmännens administrativa rutiner. Huvudmännen behöver säkerställa att de dokument som utfärdas efter slutförd utbildning uppfyller kraven i bestämmelserna. Nämnden lyfter fram att för detta arbete kommer det att behövas resurser för kompetensutveckling av bland annat administratörer och studie- och yrkesvägledare.

Utredningens beskrivning och förslag kring modersmålsundervisningen har nämnden inga invändningar mot, utan den ställer sig bakom dessa.

Ordförande Juan-Tadeo Espitia (S)

Förvaltningsdirektör Anneli Schwartz